

УДК 304.44:070]:[316.472.4:023.5:027.5-025.12

DOI: 10.31866/2617-796X.7.1.2024.307019

Лідія Прокопович,

*кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри філологічних дисциплін
та соціальних комунікацій,
Мукачівський державний університет,
Мукачево, Україна
tubek25@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-4882-5322>*

Олена Веремчук,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри філологічних дисциплін
та соціальних комунікацій,
Мукачівський державний університет,
Мукачево, Україна
overemchukporchuk@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-2514-8733>*

СОЦІАЛЬНІ МЕДІА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ КАНАЛ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ФАХІВЦІВ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК

Мета статті – дослідити роль соціальних медіа в процесі професійної комунікації фахівців публічних бібліотек.

Методи дослідження. Використано методи аналізу та синтезу, що сприяли комплексному розумінню процесів використання соціальних мереж у публічних бібліотеках України.

Наукова новизна полягає у введенні в науковий обіг даних про особливості використання в публічних бібліотеках України соціальних мереж як платформ для презентації своєї професійної діяльності та підвищення репутації, установлення та поглиблення професійних контактів і створення професійних колаборацій, обміну професійною інформацією та досвідом, підвищення кваліфікації. У статті узагальнено дані про діяльність провідних публічних бібліотек України з використання соціальних медіа з метою просування цілей своєї діяльності, залучення читачів та професійної комунікації. Виявлено основні тенденції використання соціальних медіа для професійної комунікації фахівців публічних бібліотек.

Висновки. Підсумовано, що професійна комунікація фахівців публічних бібліотек – це специфічна смислова комунікація, що слугує переданню професійних знань і реалізується у конкретному бібліотечному середовищі / бібліотечному просторі. Як канал професійної комунікації соціальні медіа є новим перспективним типом організаційно-виробничої структури й водночас електронним ресурсом. У процесі професійної комунікації публічні бібліотеки України використовують соціальні медіа, що є не тільки платформами, точкою доступу до ресурсів або головного інтерфейсу публічних бібліотек, а й майданчиком для представлення інформації та взаємодії професійної бібліотечної спільноти.

Ключові слова: публічні бібліотеки; професійна комунікація; соціальні медіа; соціальні мережі; вебсайт; блог; проєкт.

Вступ. Стрімке ускладнення та масштабне поширення цифрових технологій і глобальної мережі Інтернет настільки рішуче і радикально впливають на бібліотеки, що не тільки змінюють всю систему комплектування фондів і підготовки бібліотечних кадрів, а й актуалізують питання про межі й сутність бібліотечного простору, засади функціонування бібліотек та їхні функції. У ситуації, коли з'являються нові соціальні й інформаційні утворення, готові запропонувати альтернативи бібліотеці (інформаційні портали, інтернет-кафе, технопарки, культурно-дозвільні центри тощо), читачі масово залишають бібліотечні зали та перетворюються на «віддалених» користувачів, унаслідок чого відбувається глобальне відчуження аудиторії від книги, захоплення візуальними та слуховими медіа. У відповідь на знецінення друкованого документа та прискорення доступу до цифрових ресурсів, втрату престижу бібліотеки як значущої культурної інституції у бібліотечній галузі з'являються нові практики, які мають на меті пошуки рішень щодо перебудови, перегляду функцій бібліотек та їх пристосування до нових умов функціонування. Чимало бібліотек продемонструвало потужний інноваційний потенціал. Відповідно до запитів користувачів створено та широко розповсюджено нові організаційні моделі: бібліотеки стали мультимедійними центрами й освітніми хабами, культурними осередками та організаційними майданчиками місцевих угруповань тощо. Пошуки нових шляхів розвитку зумовили появу не тільки нових напрямів роботи та нових послуг, а й інтенсивну рефлексію бібліотечних фахівців з приводу сутності та призначення бібліотек, їхньої місії та ролі в культурному просторі сучасного світу, їхніх перспектив і професійного вдосконалення фахівців. Одним із засобів та інструментів пошуків бібліотечної роботи стали соціальні медіа, які активно використовують у залученні та безпосередній роботі з користувачами, просуванні бібліотечних ресурсів і послуг та у професійній комунікації і підвищенні кваліфікації фахівців бібліотек. Розширюючи використання соціальних медіа для просування мети й охоплення читачів, бібліотеки виробляють власні стратегії і тактики, а також вибудовують ефективний канал для професійної комунікації.

Соціальні медіа як локальний інформаційний ресурс, як інструмент іміджу бібліотеки, як важливий канал просування бібліотеки в інтернеті тощо достатньо активно вивчають науковці-бібліотекознавці та бібліотекарі-практики. Проте питання ролі соціальних медіа як каналу комунікації фахівців публічних бібліотек досліджено лише фрагментарно. Зокрема, В. Струнгар (2018), розкриваючи бібліотечний складник у системі суспільного використання соціальних медіа, аналізує представництво бібліотек в інтерактивному медіасередовищі з позиції реалізації їхньої комунікаційної функції, аудиторію сторінок бібліотек у соціальних медіа. С. Хрущ (2022) у статті «Концептуальна модель інноваційного медіапростору бібліотеки» зосереджує увагу на цифрових компетентностях бібліотечного фахівця. О. Мар'їна (2012) у праці «Веб-технології в бібліотеках: нові можливості розвитку комунікаційного середовища» досліджує використання соціальних мереж

і блогів для професійного спілкування бібліотекарів. С. Денбновецький (2022) у праці «Представництво публічних бібліотек України у медійному просторі» аналізує актуальні напрями представництва публічних бібліотек України в інтернеті та у соціальних мережах на прикладі Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва та Обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. І. Чижевського. Л. Чернявська (2013) присвячує свою працю «Представлення бібліотек у блогах та соцмережах як засіб грамотного й ефективного позиціонування бібліотеки в інформаційному просторі» дослідженню української бібліотечної блогосфери і на цій підставі пропонує класифікацію бібліотечних блогів. О. Соцков (2016) у статті «Соціальні мережі та бібліотеки» акцентував також і на комунікативній функції соціальних мереж, завдяки яким відбувається спілкування бібліотекарів з колегами у віртуальному режимі. І. Ярема (2022), досліджуючи цифрові комунікації як інструмент інноваційної діяльності публічних бібліотек України, частково висвітлює і комунікаційну функцію соціальних медіа як інструменту спілкування бібліотекарів з читачами й між собою. К. Вірютіна (2017) розглядає можливості використання соціальної мережі «Фейсбук» як засобу організації не тільки інформаційного, а й комунікативного простору, формального та неформального спілкування бібліотекарів, зокрема висвітлює діяльність вітчизняних бібліотечних фейсбук-спільнот. Р. Вороніна (2017) відзначає роль соціальних медіа у професійній діяльності бібліотекарів і реалізацію комунікативного процесу з їх залученням. Незважаючи на накопичений матеріал з досліджуваної теми, більш ґрунтовного вивчення соціальні медіа потребують як канали професійної комунікації фахівців українських бібліотек. Пропоноване дослідження обмежене публічними бібліотеками, зважаючи на той факт, що мережа публічних бібліотек в Україні є однією з найбільш розгалужених серед країн Європи та найчисельнішою (після освітянських бібліотек), загальна кількість працівників яких станом на 2022 рік становила понад 18,9 тис. (Ляхно, 2023b, с. 36).

Мета статті – дослідити роль соціальних медіа в процесі професійної комунікації фахівців публічних бібліотек.

Результати дослідження. Стаття 6 Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» виокремлює публічні бібліотеки в окремий, самостійний вид з-поміж інших категорій книгозбірень за призначенням (Верховна Рада України, 1995). Публічна бібліотека – «культурно-освітній заклад, основний елемент бібліотечної системи, що об'єднує мережу загальнодоступних бібліотек країни, що мають широкий діапазон ресурсів і послуг для населення в цілому і, таким чином, відрізняються від усіх інших бібліотек» (Публічна бібліотека, 2023). У табл. 1 наведено статистику публічних бібліотек України за даними щорічного статистичного збірника «Бібліотечна Україна в цифрах» за 2018–2022 роки, підготовленого Національною бібліотекою України імені Ярослава Мудрого.

Згідно з даними, наведеними у табл. 1, спостерігається щорічна трансформація та динаміка скорочення кількості публічних бібліотек, разом збільшується їх входження до складу об'єднаної територіальної громади (ОТГ). Якщо у 2018 році до ОТГ входило лише 3709 публічних бібліотек (24 %), то на кінець 2022 року – уже 11495 (понад 97 %). З початком повномасштабного вторгнення Росії на тери-

торію України відбувається скорочення мережі публічних бібліотек, руйнування їх матеріально-технічної бази, особливо у прифронтових територіях; низка бібліотек залишилася на тимчасово окупованій території. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України проводить дослідження «Публічні бібліотеки України в умовах російської збройної агресії», метою якого є «моніторинг стану публічних бібліотек регіонів (сільських, селищних, міських, обласних) під час російської збройної агресії та аналіз її впливу на діяльність публічних бібліотек України» (Здановська, 2024). Дослідження почалося з травня 2022 року і до грудня 2023 року вже проведено сім етапів. Інформацію для дослідження збирали від публічних бібліотек, що перебувають на територіях, підконтрольних Україні. За висновками сьомого етапу дослідження, станом на кінець 2023 р. було припинено або «тимчасово призупинено» діяльність не менш ніж 2759 публічних бібліотек (Здановська, 2024). Станом на кінець 2023 року жодна публічна бібліотека не працювала загалом у 42-х територіальних громадах (Здановська, 2024).

Таблиця 1

Статистика публічних бібліотек України

Кількість бібліотек	2018	2019	2020	2021	2022
Публічні бібліотеки України	15593	15299	14885	12384	11756
У т. ч. публічні бібліотеки ОТГ	3709	4550	6503	12135	11495
Мають власні вебсайти	803	725	746	553	467
Мають блоги, сторінки у соцмережах	3184	3543	4457	5501	6230

Джерело: складено за даними (Бібліотечна Україна в цифрах (2017-2018 рр.), 2019; Український культурний фонд, 2020; Соцков, 2016; Статистична аналітика – 2018-2019, 2020; Статистична аналітика – 2019-2020, 2022; Лахно, 2023а; 2023б).

Останніми роками, особливо під час пандемії COVID-19 і повномасштабної війни, соціальні медіа стали невіддільним складником у діяльності різних організацій та установ, у тому числі й бібліотек, як одних з провідних закладів, що працюють з інформаційними масивами. «Соціальні медіа – це інтерактивний спосіб доставки інформації, який одночасно є засобом комунікації та майданчиком для спілкування і обміну контентом, де комунікативним джерелом виступає мережа Інтернет, а їх основними характеристиками є універсальність, інтерактивність, доступність, мобільність та комунікативність», – зазначено в статті Р. Вороніної (2017) «Соціальні медіа та професійна комунікативна культура бібліотекаря: загальні питання взаємодії». До форм функціонування соціальних медіа найчастіше зараховують «соціальні мережі, блоги, підкасти, веб-сайти, інтернет-форуми, електронні та онлайн-продукти» (Вороніна, 2017, с.20).

Прикладом використання соціальних медіа в бібліотеках є вебсайт (Вороніна, 2017, с. 22). Водночас новим серед можливостей налагодження комунікаційної взаємодії бібліотечної спільноти є також використання новітніх медіа – соціальних мереж і блогів. На думку О. Мар'їної (2012, с.111), сучасні бібліотеки «активно

освоюють нові сервіси: заводять аккаунти (облікові записи) в різних соціальних мережах й об'єднуються в їх межах в інтерактивні дискусійні групи та професійні співтовариства». Співробітники публічних бібліотек використовують соціальні мережі й для професійного спілкування.

Дані табл. 1 свідчать, що спостерігається динаміка на зменшення використання бібліотеками власних вебсайтів – серед соціальних медіа вони віддають перевагу соціальним мережам і блогам: якщо у 2018 році блоги і сторінки у соціальних мережах мали 3184 публічні бібліотеки, то вже у 2022 році – 6230, тобто майже вдвічі більше. Таку тенденцію пояснюють тим, що порівняно із сайтом соціальні мережі надають можливість інтерактивного спілкування бібліотекарів з читачами та колегами. Тому соцмережі та блоги більше сприяють саме комунікації фахівців бібліотек. Досвід свідчить, що бібліотекарі використовують соціальні мережі також як інструмент, корисний для вирішення професійних завдань. «Соціальні мережі є відкритим форумом задля отримання нових ідей: завдяки спілкуванню з колегами у віртуальному режимі відбувається обмін інноваціями», – наголошує О. Соцков (2016). Завдяки соціальним мережам бібліотеки створюють «повноцінні інтерактивні інтернет-представництва» (Соцков, 2016). Соціальні медіа, як вважає Л. Чернявська (2013), також «надають можливість ефективно вирішувати різні бібліотечні проблеми шляхом обговорення їх у Мережі з колегами, експертами та користувачами бібліотек». Дослідниця пропонує визначити такі типи блогів: авторські; корпоративні; блоги, призначені для професійного розвитку бібліотечних фахівців; блоги відділів бібліотек; бібліотечні блоги, орієнтовані на дітей, молодь та їхніх батьків, учителів (Чернявська, 2013).

Показовим прикладом бібліотечного блогу є блог Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого «Публічна бібліотека об'єднаної територіальної громади», який розпочав свою роботу в межах нового проєкту. У 2017 році затверджено Положення про блог «Публічна бібліотека об'єднаної територіальної громади» (Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого, 2017), яке визначає статус блогу «як інформаційного ресурсу в мережі Інтернет та встановлює порядок розміщення на ньому інформації». У Положенні про блог «Публічна бібліотека об'єднаної територіальної громади» зазначено: «Блог створюється з метою висвітлення інформації, яка стосується діяльності публічних бібліотек в об'єднаних територіальних громадах (далі – ОТГ), надання консультативної та методичної допомоги органам місцевого самоврядування та бібліотекарям із питань організації роботи публічних бібліотек в ОТГ» (Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого, 2017). У розділі «Про блог» наголошено: «Ключове завдання блогу як простої та відкритої платформи – у створенні можливості для взаємозбагачення бібліотек ОТГ через обмін найкращими практиками та сприяння якісним змінам у бібліотечній сфері України» (Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого, б.д.). З початку роботи блог став платформою до співпраці всієї бібліотечної спільноти, представників органів місцевого самоврядування, особливо тих, хто опікується питаннями розвитку культури, освіти, соціальної сфери ОТГ. Завдяки комунікації та об'єднанню досвіду бібліотек і їхніх фахівців навколо блогу здійснюється позитивний внесок до процесу їх функціонування в умовах формування ОТГ, створюються

можливості для кращого майбутнього територіальних громад (Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого, б.д.).

Крім того, за підтримки Українського культурного фонду (2020, с. 120) (грант від 2019 року, бюджет 120,8 тис. грн) Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого підготувала довідник «Сучасна публічна бібліотека від А до Я». Видання представляє систематизовану інформацію про особливості організації роботи публічної бібліотеки в ОТГ. Довідник створено для представників органів місцевого самоврядування, які відповідають за надання культурних послуг населенню, а також безпосередньо для співробітників бібліотек. Проєкт допомагає перебудувати роботу публічної бібліотеки так, щоб вона стала інформаційним і просвітницько-дозвілєвим центром громади. Інший бібліотечний проєкт – це регіональний корпоративний проєкт «Бібліотечна енциклопедія Харківщини» (б.д.), представлений на сайті Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка, має власну сторінку у фейсбуці, «мета якого – інтелектуальна інтеграція для виявлення загального здобутку бібліотечної галузі регіону та його популяризація». У 2022 році роботу над проєктом частково призупинено внаслідок збройної російської агресії, проте вже у 2023 році роботу було відновлено. Цей проєкт надає можливість науковцям і бібліотекарям-практикам публікувати свої статті з історії бібліотечної справи регіону, представляти різноманітні бібліотечні проєкти Харківщини, висловлювати власні думки, вести дискусійну полеміку з професійних питань тощо.

Платформою для організації та обговорення бібліотечних проєктів все більше стають соціальні мережі, які дають фахівцям публічних бібліотек змогу «оперативно отримувати та обмінюватися новинами, думками, вступати в дискусії та залучатися до обговорення гострих і нагальних питань у фаховій сфері» (Вірютіна, 2017, с.16). На сьогодні фейсбук – це одна з найпопулярніших соціальних мереж, яку використовують у професійній комунікації. «У вітчизняному сегменті Facebook бібліотечна спільнота представлена особистими профілями бібліотекарів, офіційними сторінками бібліотечно-інформаційних установ та їх відділів, <...> професійних об'єднань, проєктів, спільнот, створених для читачів або колег», – наголошує К. Вірютіна (2017, с.16). Варто зазначити, що професійні спільноти активно створювалися в межах проєктної діяльності програми «Бібліоміст», реалізація якої тривала впродовж 2009–2015 років. Групу «Сучасний бібліотекар» було організовано як майданчик для обміну досвідом, думками між бібліотекарями, учасниками цього навчального проєкту й усіма зацікавленими фахівцями (Вірютіна, 2017, с.16). Інший проєкт – «Інноваційний медіапростір сучасної бібліотеки» – «це сформована в процесі цифрових трансформацій бібліотеки сукупність техніко-технологічних та програмних засобів бібліотечної діяльності, спрямованих на задоволення інформаційних і соціально-комунікативних потреб громадян, зумовлених їх професійною, громадською діяльністю, навчанням, дозвіллям, побутом, завданнями особистісного зростання та спілкування» (Хрущ, 2022, с.22).

Отже, вищевикладене дає підстави визначити основні тенденції використання соціальних медіа для професійної комунікації фахівців публічних бібліотек:

– стрімке зростання кількості бібліотек, які мають свої представництва у популярних соціальних медіа, призводить до збільшення їх комунікативної функції;

- найбільш значними серед соціальних медіа для бібліотечної спільноти є соціальні мережі та блоги;
- активне використання бібліотекарями новітніх технологічних інструментів соціальних медіа у повсякденній практиці комунікаційної діяльності як з читачами, так і з колегами;
- зростання бібліотечних проєктів завдяки соціальним медіа, насамперед у віртуальному просторі, у яких активну участь беруть фахівці публічних бібліотек;
- інтеграція та мережева взаємодія споріднених вебпроєктів (сторінок / груп бібліотек, архівів, музеїв, наукових і навчально-освітніх установ, органів державної влади та місцевого самоврядування, видавництв та ЗМІ);
- об'єднання фахівців бібліотек навколо дискусійних майданчиків цільових відкритих спільнот та ін.

Вочевидь, сучасні соціальні медіа «сприяють динамічному розвитку комунікації в суспільстві, розширюють коло комунікантів і реципієнтів за допомогою безмежності мережі Інтернет, формують професійний імідж бібліотеки у поєднанні з етикою ділового спілкування, а також допомагають виконувати бібліотекарям професійні обов'язки та здійснювати конструктивні обговорення в онлайн-режимі» (Вороніна, 2017, с.25).

Висновки. Професійна комунікація фахівців публічних бібліотек – це специфічна смислова комунікація, що слугує переданню професійних знань і реалізується в конкретному бібліотечному середовищі / бібліотечному просторі. Як канал професійної комунікації, соціальні медіа є новим перспективним типом організаційно-виробничої структури і водночас електронним ресурсом. У процесі професійної комунікації публічні бібліотеки України використовують соціальні медіа з метою презентації своєї професійної діяльності та підвищення репутації, установлення і поглиблення професійних контактів та створення професійних колаборацій, обміну професійною інформацією та досвідом, підвищення кваліфікації. Соціальні медіа – це не тільки платформа, точка доступу до ресурсів або головного інтерфейсу публічних бібліотек, а й майданчик для представлення інформації та взаємодії професійної бібліотечної спільноти.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

-
- Бібліотечна енциклопедія Харківщини: регіональний корпоративний проєкт, б.д. *Харківська державна наукова бібліотека імені В.Г. Короленка*. [online] Доступно: <<https://libenc.korolenko.kharkov.com/>> [Дата звернення 15 березня 2024].
- Бібліотечна Україна в цифрах (2017-2018 рр.) / Статистичний збірник, 2019. *Бібліотечному фахівцю*, [online] 20 листопада. Доступно: <<https://profy.nlu.org.ua/articles.php?lng=uk&pg=9225>> [Дата звернення 15 березня 2024].
- Верховна Рада України, 1995. *Про бібліотеки і бібліотечну справу*. Закон України, [online] 27 січня, № 32/95-ВР. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80#Text>> [Дата звернення 15 березня 2024].

- Вірютіна, К.М., 2017. Бібліотечні спільноти у Facebook як інструмент організації комунікаційного простору бібліотекаря. В: *Соціальні медіа для бібліотек: середовище, ресурс, сервіс*. Матеріали круглого столу. Харків, Україна, 31 жовтня 2017 р. [online] Харків: Харківський національний медичний університет, с.15-18. Доступно: <<https://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/17779/1/%D0%92%D1%96%D1%80%D1%8E%D1%82%D1%96%D0%BD%D0%B0.pdf>> [Дата звернення 15 березня 2024].
- Вороніна, Р.В., 2017. Соціальні медіа та професійна комунікативна культура бібліотекаря: загальні питання взаємодії. В: *Соціальні медіа для бібліотек: середовище, ресурс, сервіс*. Матеріали круглого столу. Харків, Україна, 31 жовтня 2017 р. [online] Харків: Харківський національний медичний університет, с.19-26. Доступно: <<https://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/17875/1/%D0%92%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%BD%D0%B0.pdf>> [Дата звернення 15 березня 2024].
- Денбновецький, С., 2022. Представництво публічних бібліотек України у медійному просторі. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, [e-journal] 9, с.47-56. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.9.2022.259148>
- Здановська, В., 2024. ПБ України в умовах російської збройної агресії: результати VII етапу дослідження. *Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого*, [online] 02 лютого. Доступно: <<https://oth.nlu.org.ua/?p=8854>> [Дата звернення 15 березня 2024].
- Лاخно, О.П., 2023а. *Бібліотечна Україна в цифрах (2020-2021 рр.)*. Статистичний збірник. [online] Київ: Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. Доступно: <<https://profy.nlu.org.ua/file/statistics/2020-2021/2020-2021.pdf>> [Дата звернення 15 березня 2024].
- Лاخно, О.П., 2023б. *Бібліотечна Україна в цифрах (2021-2022 рр.)*. Статистичний збірник. [online] Київ: Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. Доступно: <<https://profy.nlu.org.ua/file/statistics/2021-2022/2021-2022.pdf>> [Дата звернення 15 березня 2024].
- Мар'їна, О.Ю., 2012. Веб-технології в бібліотеках: нові можливості розвитку комунікаційного середовища. *Вісник Харківської державної академії культури*, 36, с.105-114.
- Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого, 2017. Положення про блог «Публічна бібліотека об'єднаної територіальної громади». Затверджено наказом НБУ ім. Ярослава Мудрого від 21.02.2017 № 5. *Блог Національної бібліотека України ім. Ярослава Мудрого*, [блог]. Доступно: <https://oth.nlu.org.ua/?page_id=362> [Дата звернення 15 березня 2024].
- Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого, б.д. Про блог. *Блог Національної бібліотека України ім. Ярослава Мудрого*, [блог]. Доступно: <https://oth.nlu.org.ua/?page_id=60> [Дата звернення 15 березня 2024].
- Публічна бібліотека, 2023. *Вікіпедія*, [online] 18 грудня. Доступно: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%83%D0%B1%D0%BB%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%B1%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA%D0%B0> [Дата звернення 15 березня 2024].
- Соцков, О.В., 2016. Соціальні мережі та бібліотеки. *Харківська державна наукова бібліотека ім В.Г. Короленка*, [online] 28 липня. Доступно: <<https://libenc.korolenko.kharkov.com/informatsiini-tekhnologii/sotsialni-merezhi-ta-biblioteku>> [Дата звернення 15 березня 2024].
- Статистична аналітика – 2018-2019, 2020. *Бібліотечному фахівцю*, [online] 02 липня. Доступно: <<https://profy.nlu.org.ua/articles.php?lng=uk&pg=9515>> [Дата звернення 15 березня 2024].
- Статистична аналітика – 2019-2020, 2022. *Бібліотечному фахівцю*, [online] 21 травня. Доступно: <<https://profy.nlu.org.ua/articles.php?lng=uk&pg=10488>> [Дата звернення 15 березня 2024].

Струнгар, В.В., 2018. *Бібліотечна складова в системі суспільного використання соціальних медіа*. Автореферат дисертацій кандидата наук. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.

Український культурний фонд, 2020. *Річний звіт 2019 рік*. [online] Доступно: <<https://ucf.in.ua/storage/docs/14022020/Звіт%20УКФ%202019.pdf>> [Дата звернення 15 березня 2024].

Хрущ, С.С., 2022. Концептуальна модель інноваційного медіа-простору бібліотеки. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, [e-journal] 3, с.20-26. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.3.2022.266965>

Чернявська, Л.П., 2013. Представлення бібліотек у блогах та соцмережах як засіб грамотного й ефективного позиціонування бібліотеки в інформаційному просторі. В: *Адаптація завдань і функцій наукової бібліотеки до вимог розвитку цифрових інформаційних ресурсів*. Міжнародна наукова конференція. Київ, Україна, 08-10 жовтня 2013 р. [online] Київ: Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. Доступно: <<http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/88>> [Дата звернення 15 березня 2024].

Ярема, І., 2022. Цифрові комунікації як інструмент інноваційної діяльності публічних бібліотек України. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, [e-journal] 10, с.49-59. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.10.2022.269461>

REFERENCES

Bibliotechna entsyklopediia Kharkivshchyny: rehionalnyi korporatyvnyi proiekt [Library Encyclopedia of Kharkiv Region: a regional corporate project], n.d. *Kharkiv State Scientific Library of Vladimir Korolenko*. [online] Available at: <<https://libenc.korolenko.kharkov.com/>> [Accessed 15 March 2024].

Bibliotechna Ukraina v tsyfrakh (2017-2018 rr.) / Statystychnyi zbirnyk [Library Ukraine in numbers (2017-2018) / Statistical collection], 2019. *Bibliotechnomu fakhivtsiu*, [online] 20 November. Available at: <<https://profy.nlu.org.ua/articles.php?lng=uk&pg=9225>> [Accessed 15 March 2024].

Cherniavska, L.P., 2013. Predstavlennia bibliotek u blohakh ta sotsmerezakh yak zasib hramotnoho y efektyvnoho pozytsiuvannia biblioteky v informatsiinomu prostori [Representation of libraries in blogs and social networks as a means of competent and effective positioning of the library in the information space]. In: *Adaptatsiia zavdan i funktsii naukovoї biblioteky do vymoh rozvytku tsyfrovyykh informatsiinykh resursiv* [Adapting the tasks and functions of a scientific library to the requirements of the development of digital information resources]. International scientific conference. Kyiv, Ukraine, 08-10 October 2013. [online] Kyiv: National Library of Ukraine named after V. I. Vernadsky. Available at: <<http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/88>> [Accessed 15 March 2024].

Denbnovetskyi, S., 2022. Predstavnytstvo publichnykh bibliotek Ukrainy u mediinomu prostori [Place of public libraries of Ukraine in the modern information space]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, [e-journal] 9, pp.47-56. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.9.2022.259148>

Khrushch, S.S., 2022. Kontseptualna model innovatsiinoho media-prostoru biblioteky [Conceptual model of innovative library media space]. *Library Science. Record Studies. Informology*, [e-journal] 3, pp.20-26. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.3.2022.266965>

Lakhno, O.P., 2023a. *Bibliotechna Ukraina v tsyfrakh (2020-2021 rr.). Statystychnyi zbirnyk* [Library Ukraine in numbers (2020-2021). Statistical collection]. [online] Kyiv: Yaroslav the Wise National Library of Ukraine. Available at: <<https://profy.nlu.org.ua/file/statistics/2020-2021/2020-2021.pdf>> [Accessed 15 March 2024].

Lakhno, O.P., 2023b. *Bibliotechna Ukraina v tsyfrakh (2021-2022 rr.). Statystychnyi zbirnyk* [Library Ukraine in numbers (2021-2022). Statistical collection]. [online] Kyiv: Yaroslav the Wise National Library of Ukraine. Available at: <<https://profy.nlu.org.ua/file/statistics/2021-2022/2021-2022.pdf>> [Accessed 15 March 2024].

Marina, O.Iu., 2012. Veb-tehnologii v bibliotekakh: novi mozhlyvosti rozvytku komunikatsiinoho seredovyscha [Web technologies in libraries: new opportunities for the development of the communication environment]. *Visnyk of Kharkiv State Academy of Culture*, 36, pp.105-114.

Publiczna biblioteka [Public Library], 2023. *Wikipedia*, [online] 18 December. Available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%83%D0%B1%D0%BB%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%B1%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA%D0%B0> [Accessed 15 March 2024].

Sotskov, O.V., 2016. Sotsialni merezhi ta biblioteky [Social networks and libraries]. *Kharkiv State Scientific Library of Vladimir Korolenko*, [online] 28 July. Available at: <<https://libenc.korolenko.kharkov.com/informatsiini-tehnologii/sotsialni-merezhi-ta-biblioteky>> [Accessed 15 March 2024].

Statystychna analityka – 2018-2019 [Statistical analytics – 2018-2019], 2020. *Bibliotechnomu fakhivtsiu*, [online] 02 July. Available at: <<https://profy.nlu.org.ua/articles.php?lng=uk&pg=9515>> [Accessed 15 March 2024].

Statystychna analityka – 2019-2020 [Statistical analytics – 2019-2020], 2022. *Bibliotechnomu fakhivtsiu*, [online] 21 May. Available at: <<https://profy.nlu.org.ua/articles.php?lng=uk&pg=10488>> [Accessed 15 March 2024].

Strunhar, V.V., 2018. *Bibliotechna skladova v systemi suspilnoho vykorystannia sotsialnykh media* [Library component in the system of public use of social media]. Abstract of PhD Dissertation. Yaroslav the Wise National Library of Ukraine.

Ukrainian Cultural Foundation, 2020. *Richnyi zvit 2019 rik* [Annual report 2019]. [online] Available at: <<https://ucf.in.ua/storage/docs/14022020/Zvit%20UKF%202019.pdf>> [Accessed 15 March 2024].

Verkhovna Rada of Ukraine, 1995. *Pro biblioteky i bibliotechnu spravu* [On Libraries and Library Business]. Law of Ukraine, [online] 27 January, No. 32/95-VR. Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80#Text>> [Accessed 15 March 2024].

Viriutina, K.M., 2017. Bibliotechni spilnoty u Facebook yak instrument orhanizatsii komunikatsiinoho prostoru bibliotekaria [Library communities on Facebook as a tool for organizing communication space librarian's communication space]. In: *Sotsialni media dlia bibliotek: seredovyshe, resurs, servis* [Social media for libraries: environment, resource, service]. Materials of the round table. Kharkiv, Ukraine, 31 October 2017. [online] Kharkiv: Kharkiv National Medical University, pp.15-18. Available at: <<https://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/17779/1/%D0%92%D1%96%D1%80%D1%8E%D1%82%D1%96%D0%BD%D0%B0.pdf>> [Accessed 15 March 2024].

Voronina, R.V., 2017. Sotsialni media ta profesiina komunikatyvna kultura bibliotekaria: zahalni pytannia vzaïemodii [Social media and professional communicative culture of the librarian: general issues of interaction]. In: *Sotsialni media dlia bibliotek: seredovyshe, resurs, servis* [Social media for libraries: environment, resource, service]. Materials of the round table. Kharkiv, Ukraine, 31 October 2017. [online] Kharkiv: Kharkiv National Medical University, pp.19-

26. Available at: <<https://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/17875/1/%D0%92%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%BD%D0%B0.pdf>> [Accessed 15 March 2024].
- Yarema, I., 2022. Tsyfrovi komunikatsii yak instrument innovatsiinoi diialnosti publichnykh bibliotek Ukrainy [Digital Communications as Means of Innovative Activity of Public Libraries in Ukraine]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, [e-journal] 10, pp.49-59. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.10.2022.269461>
- Yaroslav the Wise National Library of Ukraine, 2017. *Polozhennia pro bloh "Publichna biblioteka obiednanoi terytorialnoi hromady"*. *Zatverdzheno nakazom NBU im. Yaroslava Mudroho vid 21.02.2017 № 5* [Regulations on the blog "Public Library of the United Territorial Community". Approved by the order of the Yaroslav Mudryi National Library of Ukraine dated February 21, 2017, No. 5]. Bloh Natsionalnoi biblioteka Ukrainy im. Yaroslava Mudroho, [blog]. Available at: <https://oth.nlu.org.ua/?page_id=362> [Accessed 15 March 2024].
- Yaroslav the Wise National Library of Ukraine, n.d. Pro bloh [About Blog]. *Bloh Natsionalnoi biblioteka Ukrainy im. Yaroslava Mudroho*, [blog]. Available at: <https://oth.nlu.org.ua/?page_id=60> [Accessed 15 March 2024].
- Zdanovska, V., 2024. PB Ukrainy v umovakh rosiiskoi zbroinoi ahresii: rezultaty VII etapu doslidzhennia [The PB of Ukraine in the context of Russian armed aggression: results of the VII stage of the study]. *Yaroslav the Wise National Library of Ukraine*, [online] 02 February. Available at: <<https://oth.nlu.org.ua/?p=8854>> [Accessed 15 March 2024].

UDC 304.44:070]:[316.472.4:023.5:027.5-025.12

Lidiia Prokopovych,

*PhD in Philology, Associate Professor,
Head of the Department of Philological Disciplines
and Social Communications,
Mukachevo State University,
Mukachevo, Ukraine
tubek25@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-4882-5322>*

Olena Veremchuk,

*PhD in Pedagogy, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Philological Disciplines
and Social Communications,
Mukachevo State University,
Mukachevo, Ukraine
overemchukpopchuk@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-2514-8733>*

SOCIAL MEDIA AS AN EFFECTIVE CHANNEL OF PROFESSIONAL COMMUNICATION AMONG PUBLIC LIBRARY SPECIALISTS

The purpose of the article is to study the role of social media in the process of professional communication among public library specialists.

Research methods. The methods of analysis and synthesis were used, which contributed to a comprehensive understanding of the processes of using social media in public libraries in Ukraine.

The scientific novelty of the article lies in the introduction of data on the peculiarities of using social media in public libraries of Ukraine as platforms for presenting their professional activities and improving their reputation, establishing and deepening professional contacts and creating professional collaborations, exchanging professional information and experience, and improving their skills. The article summarises the data on the activities of leading public libraries in Ukraine in using social media to promote their goals, attract readers and communicate professionally. The main trends in the use of social media for professional communication by public library professionals are identified.

Conclusions. It has been concluded that the professional communication of public library specialists is a special kind of semantic communication that serves to transfer professional knowledge and is implemented in a specific library environment or library space. As a channel of professional communication, social media is a new promising type of organisational and production structure and at the same time an electronic resource. In the process of professional communication, public libraries of Ukraine use social media, which are not only platforms, access points to resources or the main interface of public libraries, but also a platform for presenting information and interacting among the professional library community.

Keywords: public libraries; professional communication; social media; social networks; website; blog; project.

01.03.2024